

Opozicija farmerjev proti Hooverjevemu odboru

Zahtevajo drastične spremembe ali pa odpravo zveznega farmarskega odbora

St. Paul, Minn.—Poslovanje Hooverjevega farmarskega odbora je bilo predmet vroče kritike na letni konvenciji Central Cooperative asociacije, ki se je vršila v tem mestu. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od kongresa drastično amandiranje farmarskega tržnega zakona ali pa popolno odpravo Hooverjevega odbora.

Farmarji zanikajo, da bi bile organizacije, katere je ustanovil odbor, zadržne, kot to trdi administracija. So navadno tržne organizacije s kapitalistično psihologijo in metodami ter so pravim farmarskim združenjem prizadale veliko škodo. Odbor jih je organiziral z vrha navzdol, brez sodelovanja farmerjev in proti njihovi volji ter interesom. Ignoriral je popolnoma združne principe in poslovne metode.

Te organizacije je odbor forsiral farmerjem, v vodstvo pa nastavljal ljudi z majhnimi ekskluzivnimi možnostmi in velikimi plačili. Načelniki nekaterih teh "zadrug" prejemale od \$25,000 do \$75,000 letne plače, katere ne prispeva vlada, pač pa farmerji. Radi nizke cene so preteklo leto farmerji morali prispevati 220,000 bušjev pšenice za plačilo enega samega nastavljenca. In teh oseb je večje število.

Pri organiziranju farmarskih tržnih organizacij se odbor ni oziral in ne obračun na farmarske združbe, da bi zakon to predvideval. Ko je bila v procesu formiranja U. S. Grain korporacije, so na primer voditelji farmarskih organizacij in zadrug izdelali svoj načrt, zvezni farmarski odbor pa svojega. Na ustanovni sestanki se bili pozvani le tiisti voditelji farmerjev, o katerih je odbor pod vodstvom predsednika International Harvester korporacije, kateremu je bil Hoover poveril vodstvo odbora, znal, da so njemu naklonjeni in za njegove načrte.

Tako je bila ustanovljena stotimilionska korporacija, brez sodelovanja farmerjev, njeno vodstvo pa je dobil v roke neki bankrotirani mlinar in promotor raznih farmarskih podjetij, od katerih ni niti eno uspelo. Ker pa je bil aktiven v Hooverjevi kampanji, ga je odbor nagradil s masno službo \$60,000 na leto. Enako službo je dobil tudi neki drugi "farmer" in vpliven republikanec iz Nebrasko. Njegove edine zmožnosti in aktivnosti med farmerji so bile v tem, da je znal farmarji farmerje, to je bil je prekupčevalec živine, tekom kampanje pa plačani agitator republikancev.

Na ta način je bila zgrajena vsa Hooverjeva "pomoč" za farmerje, vlada pa je zanjo potrošila pol milijarde dolarjev ljudskega denarja. Administracija z njenim farmarskim odborom vred je pošiljala med farmerje promitne govornike in izdajala pozive, v katerih jih je urigirala, naj se pridružijo novoustanovljenim organizacijam — "zadrugam."

Ker se je pa farmerje smatralo kot se pri korporacijah smatralo mali delničarji ali pa delavci v kompanijskih unijah, je bila vsa ogromna agitacija brez uspeha. Administracija jim ni mogla "prodati" svoje "pomoči," ker so farmerji videli veliko razliko med zadrugami, katere so sami organizirali, in med vladnimi tržnimi organizacijami.

Ako bi administracija ne bila zgrešila s svojo politiko od vsega začetka in vodstvo farmarskega odbora izročila v roke farmerjem, ki poznajo svoje probleme in zadržna načela, bi bila akcija lahko veliko bolj uspešna. Namesto tega jo je pa izročila v roke kapitalističnim promotorjem pod vodstvom predsednika Inter-

KITAJSKA NOČE KONFERENCE Z JAPONCI

Insistira, da mora Tokio prej odpoklicati čete iz zasedenega teritorija. Izkranje japonskih čet in priprave za nove napade

Sangaj, 7. marca. — Oboji, Kitajci in Japonci, potrjujejo poročila o novih hudih bitkah na fronti, ki se razteza ob progi Sangaj-Nanking železnice.

General Sikawa, poveljnik japonskih čet, je premedil svoj glavni stan v Wangtu, 35 milj severno od Sangaja.

Sangaj, 5. marca. — Quo Tai-či, kitajski podminister za zunanje zadeve, je danes dementiral vesti o sklicanju konference japonskih in kitajskih avtoritet, na kateri naj bi se razpravljalo o poravnavi konflikta.

"Le v slučaju, da Japonska odpokliče svoje čete iz zasedenega teritorija in obljubi, da bo prenehala z napadi, je taka konferenca mogoča," je dejal Tai-či.

"Da Japoncem ne moremo zaupati, je razvidno iz dejstva, da so njihovi zastopniki v Ženevi sprejeli predlog Lige narodov, da bodo ukinitili sovražnosti, ako se bodo kitajske čete umaknile dvanajst milj od Sangaja. To se je zgodilo, vendar Japonci še vedno nadaljujejo z napadi."

Uradno poročilo iz kitajskega vira se glasi, da so Japonci izkricali nove čete v pristanišču Liuahob ob reki Yangtse. Dalje je rečeno, da so japonske čete zasedle ozemlje v bližini Postunga in da nameravajo uprizoriti napad na Hangčev, glavno mesto provinc Čekiang in potem okupirati ves teritorij med Sangajem in Nankingom.

Japonci nadaljujejo z ofenzivno ob vojni fronti Nanzang-Kating-Liuahob, ki se razteza 40 milj severozapadno od Sangaja.

Druga poročila iz kitajskih virov se glase, da je enajsta divizija japonske armade napadla kitajske čete pri Taitsangu in da so v teku srčite bitke.

Japonske avtoritete pravijo, da sedaj, ko je Kitajska zavrgla predlog glede sklicanja konference, bodo njihove čete vztrajale na svojih pozicijah in reševje konflikta se bo zavleklo za nedoločen čas. O odpoklicu japonskih čet v sedanji situaciji ne more biti govora.

Veliko število beguncev, ki so se zatekli v mednarodno naselbino in francosko konvencijo, ko so Japonci razdeljali Paošan in Čapej, je ustvarilo nov problem. Med begunci je krog 50,000 žensk in 15,000 otrok, katere naseljujejo kitajske pomožne agencije.

Japonska kampanja proti banditom

Revolta proti novi mandžurski državi še ni potlačena.—Vzemirjenje v Moskvi

Tokio, 5. marca. — Brigada japonskega vojaštva je danes zjutraj odpotovala z vlakom vzhodne kitajske železnice iz Mienpa proti Hailinu v severni Mandžuriji. General Amano je izjavil, da je namen ekspedicije iztrebiti bandite in potlačiti revolto proti novi mandžurski državi.

Vesti iz Hailina se glase, da so se debeli umaknili proti severu in se utaborili v bližini mesta Ninguta. Druga poročila javljajo, da se je rebelno gibanje pojavilo tudi v južnih provincah. Rebeli so zasedli mesto Manduli in pregnali kitajskega gubernerja Ma Can-sana, ki je nedavno izjavil, da bo podpiral nov režim v Mandžuriji, ki je bil organiziran pod japonskim pokroviteljstvom.

Moskva, 5. marca. — Uradni krogi so vzemirjeni valed novega gibanja japonskih čet v severni Mandžuriji. Sovjetska vlada je 28. februarja dovolila Japoncem uporabo vzhodne kitajske železnice za transportacijo čet, ko je dobila zagotovilo od japonskih avtoritet, da ne bodo njihove čete prekršile določene meje in prodirale v severne province. Zadnja poročila se glase, da Japonci niso držali obljube in da so njihove čete vkrakale v teritorij severno od mesta Imlenpa.

Dasi je japonska vlada zanikala vse govorice, da podpira in ščiti belogardiste v Mandžuriji, prihajajo vseno poročila o protisovjetskih akcijah, ki jih vodi belogardisti pod protekcijo japonskih vojaških avtoritet.

NARODNA GARDA PODPIRA FINSKE FAŠISTE

Situacija še vedno napeta in opozicija proti vladi narašča. Socialistična stranka ostala lojalna vladi. Fašisti nadaljujejo z mobilizacijo

Helsingfors, Finska, 5. marca. — Nekateri častniki narodne garde so v intervjuju izjavili, da bodo podpirali fašistične rebebe, ako pride do preiskave moči med nasprotujočima skupinama. Fašisti tudi trdijo, da je velika večina naroda na njihovi strani.

Cete narodne garde so tekom sedanjega konflikta ostale nevtralne, toda v primeru, da bi vlada odredila napad na fašiste, se bodo poveli upre.

V oficelnem smislu vlada še vedno izvaja kontrolo nad deseto, toda njena jurisdikcija je omejena v mestih in okrajih, ki so jih fašisti zasedli. Ti imajo dobro organizirane postojanke v bližini glavnega mesta. Njihove čete so zastrašile ceste, ki vodijo v Helsingfors. Včeraj so fašisti zasedli vas Jyvaaskya.

Vihtori Kosola in general Martti Waelius, voditelja fašistične revolte, se skrivata v bližini glavnega mesta, toda mobilizacija fašističnih čet se nadaljuje. Fašisti poudarjajo, da ne bodo odložili orožja, dokler vlada ne pristane na njihove zahteve.

Vlada je začasno prekinila gojenje proti voditeljem fašistične revolte, ki se nahajata v varnem zavetju. Vsi dosežanju poskušaj, da ju ulove, so se izjavili.

Finska socialistična stranka podpira vlado pri zatiranju fašistične revolte. Glavna zahteva fašistov je, da vlada razpusti socialistične in komunistične organizacije. Mikko Erich, voditelj socialistične in komunistične skupine v finskem parlamentu, je izjavil, da ima stranka 400,000 članov, ki bodo ostali lojalni vladi. Stranka nasprotuje, da bi vlada pristala na fašistične zahteve.

Kitajska zmaga na seji Lige narodov

Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da Japonska odpokliče svoje čete iz Sangaja. Liga ignorirala protest japonskega delegata

Ženeva, 5. marca. — Japonska delegacija je imela včeraj opravka z močno opozicijo na zasedanju Lige narodov. Resolucija proti Japonci je bila soglasno sprejeta.

Delegati so odklonili vse ugovore japonskega zastopnika ter med drugim zahtevali določeni datum za odpoklic japonske armade iz Sangaja. V resoluciji je rečeno, da bodo zastopniki držav, ki so članjen v Ligi narodov, nadzirali evakuacijo.

Povabljen je bil tudi ameriška vlada na sodelovanje v tej akciji. Formalno povabilo je bilo izročeno Hugh R. Wilsonu, ameriškemu ministru v Švici, ki ga je potem poslal v Washington.

Resolucija poziva obe, Japonsko in Kitajsko, naj takoj uveljavita ukrepe, ki so jih izdali vojaški poveljniki glede končanja sovražnosti v Sangaju. Druge velesile, ki imajo interese v Sangaju, bodo pasle na način izvajanja teh ukrepov.

Resolucija dalje predvideva sklicanje mirovne konference med zastopniki Kitajske in Japonske, ki naj bi sprejela načrte za odpoklic japonskih čet in definitivno ukinitje sovražnosti.

Resolucija je izsvala proteste japonske delegacije. Naotake Sato je bil zelo glasen, dokler ni zasulil, da je vaa delegacija proti njemu, naker je izjavil, da bo Japonska odobrila resolucijo.

Za japonskim delegatom je govoril dr. W. W. Yen, načelnik kitajske delegacije. Opozoril je delegate, da Japonska sploh ne namerava ukiniti sovražnosti valje številnim zagotovilom, ki jih je dala Ligi narodov. Dejal je, da so Japonci izkricali nove čete v bližini woosungskih utrd in da so pripravljeni na novo ofenzivo v smeri proti Hangčevu. Poudaril je nevarnost situacije in urgiral delegate na odločno akcijo. Rekel je, da mora Liga vzdržati svoj prestiž in ne sme dopustiti, da bi Japonska stalno ignorirala njene zahteve.

KAPITALISTIČNA DOLA V JUŽNI KALIFORNIJI

Revelem so hoteli odtiskati prste, predno bi dobili podporo. 10,000 v skrajni potrebi, v blagajni pa — 68 centov. Protesti proti internacijskim kem-pam

Stockton, Cal.—Kot strela z jasnega neba je padlo naznanilo welfare departmenta okraja San Joaquin, da je prisiljen suspendirati oskrbovanje 10,000 oseb v tem mestu, ker je blagajna prazna. Ta vest je iznenadila vse prebivalstvo, ker department ni prej niti namignil o stanju blagajne, oziroma, da bo moral dobiti nova sredstva ali pa prenehati s pomočno akcijo. Ob času naznanila je bilo v blagajni le še — 68 centov.

Da je vodstvo departmenta smatralo podpiranje revelev, ki so brez dela, za nepotrebno zlo, je razvidno tudi iz dekretov, katere je objavil istočasno in kar je ljudi še bolj razpallilo. Odredil je bil namreč, da bo zanaprej moral vsakdo oddati odtis prstov, predno bo dobil podporo. Očitno smatra department ubožne proslace za zločin, ker le tem navadno odtiskajo prste.

Ker so med brezposelnimi in pomoči potrebnimi tudi taki, ki imajo stare avtomobile, je department obenem odredil, da noben teh ne bo dobil podpore, ako prej ne proda avta, neglede če kaj dobil sanj ali ne.

Proti temu dvema odredbama je nastal velik odpor tudi med konservativnim elementom. Welfare department je bil prisiljen, da je odredbo glede prstnih odtisov umaknil, glede avtomobilov jo je pa toliko modificiral, da je končno odredil, da ne bo nikdo deležen pbdpore, ki rabi avtomobil.

To je le del slike kapitalistične dola v bogati južni Kaliforniji, kjer dola ni le kompletno skrahirala, ampak bi babbitate oblasti — republikanec in demokraci — rade priklanjile pečat zločinstva na čelo brezposelnih.

Druga stran slike so konfinajske kempe, kjer ima država internirane tisoče brezposelnih, ki so bili prišli na sivo solnčno Kalifornijo iz drugih držav. V teh kempah so delavci prisiljeni delati po šest ur dnevno za hrano in stanovanje. Hrana pa ni bogve kaj in isatradani delavci ob njej omagujejo pri vsakem napornejšem delu. Prav za prav so bili delavci že prej toliko izstradani, da so prišli v kempe s silno majhno energijo.

Proti tem kemпам je pričelo protestirati tudi organizirano delavstvo. Državna delavska federacija in njej podrejene okrajne organizacije zahtevajo, da vlada ukine te "delavske" kempe. Delavci so pričeli polagoma spoznavati pomen teh kempe, ki so izredno nevaren precedent. V njihovih glavah se je pričelo svitati, ako vlada lahko v gotovi situaciji internira in prisili delavce, da delajo za hrano in stanovanje, se lahko posluži te metode tudi v povsem drugačnih razmerah. In ako je kje prišlo delo, je to gotovo v teh kemпах Kalifornije, ne pa v Rusiji.

Sploh Kalifornija sedaj žanje kar je sejala dolgo vrsto let. Svoje klimatično ugodje in naravne zaklade ter krasote je razkrila po vsej Ameriki. Razne biznisne patriotske organizacije so potrošile milijone dolarjev v kampanjah po ameriških časopisih, v katerih so vabili ljudi, naj se naselijo v Kalifornijo. In tisoči, ki si prej niso mogli ogledati lepe Kalifornije, prihajajo sedaj, ko so totalni reveži, misleč, da se jim bo v nji bolje godilo — vsaj zeblo jih ne bo. Tudi ljudi pride dnevno okrog tisoč in so državi in občinam gotovo veliko breme in nadloga, po mnenju bizniških elementov.

Glas za razoroženje! — To karikatura je narisal Van Raemdonck za "Het Volk" v Amsterdamu in objavljena je bila ob času otvoritve razorožitvene konference v Ženevi. Istočasno je bila izgubljena na morskem dnu angleška submarinka s 50 možmi.

Redakcija: na Zdravniški dvorci (aven Chicago) in Kanadski: 88.00 na leto, 28.00 na pol leta, 15.00 na četrt leta; na Chicago in Cincin: 75.00 na leto, 25.00 na pol leta; na inoslovno 90.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada: \$8.00 per year, Chicago and Cincin \$15.00 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s tem: PROSVETA 2837-28 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

158

Glasovi iz haselbin

(Dopisovalci in poročevalci domačih virov, ki jih Prosveta prinaša do svoje redakcije, glasovi iz haselbin, naj vselej podpisujejo svoje polno ime in navedijo naj naslov, kar naj ustreja, da jasno kaže na svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrasti, kratki in razumljivi; spisanji morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo odzivali.)

Mnenje in odgovor

Glasen, Wis. — Velikega pomena je uredniški članek v Prosveti št. 39 tikajoč se zadeve združenja delavskih strank, mnenje, sugestije in zapreke. Na članek da se odgovoriti, ker ni imperativen in enostranski.

Kar se pa tiče moje enostranosti, ali bolje rečeno posrednosti, se pa nanasa samo na to, ker vidim, da le v posrednosti in skupnem delavskem delovanju je mogoče uspešen delavski pokret, katerega ravno tako tudi vidim uredništvo.

Vprašanje pa nastane pri tem, kaj je bolj važno in potrebno, da se razširja in še bolj ukorenini gruparski delavski absolutizem, o katerem vemo, da ni uspešen, ali pa v prid združenju, o katerem vsi vemo, da bi bilo uspešno. Nije ne bom oporekal tudi na prvo, da ni bilo nikdar potrebno, bilo je za nekoliko dobo, v prid združenju pojmov, da bi pa še vnaprej imeli enak načrt, nima smisla; od tega delavci ne moremo živeti, lahko si čistimo pojmi tako dolgo, da popolnoma izginejo skupaj s posodo vred, kjer se pojmi nahajajo, ne da bi imeli kaj užitek delavci od tega. S tem ne mislim na kako žalo, nego omenjam to zato, kar s tem se najbolj popolno in na kratko rešimo pove.

Da to zadevo ne bomo rešili Slovenci sami, upam, da se vsak čitatelj tega zaveda, vzroka pa tudi ni potem, da bi jo opustili. Naša dolžnost je enaka kot vseh drugih narodov, da storimo kaj na tem. Upa se, da pri drugih narodih je več ali manj enako mnenje, ker se ve, da v tem je došlo ločena moč delavstva. Da Slovenci ne morejo odločiti pri sklepih združenja, ker da smo le priključna v stranki. O tem bi se dalo več pisati, aukaš bom pa na kratko pojasniti moje mnenje: V glavnem leži vsaj pomen na tem, najvažnejše je, da vlada pravo mnenje med nami in da skušamo storiti najboljše kar se da z apeli. Da pa pri sklepih ne mremo imeti odločevalne besede z drugimi, po mojem mnenju to ni pravilno, čeprav je to v strankinih pravilih. To bi se moralo premeniti, če zaradi drugega razloga ne, vsaj zaradi strankinega imena in pa namena v čem hoče stranka delovati. Drugo pa, ako se hočemo ozirati na staro uredbo.

Pred okrog četrto stoletja ali več je bilo le bolj malo številno Slovencev, da bi pripadali v kakšno delavsko organizacijo in še onih po večini nedržavljanov, sedaj je le še malo kdo, da ni državljan in večje število v organizacijah. Naravno je to, da človek se najbolj zanima za razmere, kjer živi in dela, zato se tudi počuti, da je tam doma, zakaj potem bi Slovenci morali biti v organizacijah kot privrasci; takšno pravico naj bi le tujezemskim obiskovalcem v njih ozirih, kateri bi se nahajali tukaj samo začasno.

Kar se tiče propagande združenja delavskih političnih strank v Ameriki, upam, da vsak, kdor kaj deluje na tem, ali oni, kateri simpatizirajo z nami, ve, da nimamo v mislih kake kapitulacije in okupacije. Edino kar more zavedno delavstvo videti v tem je uspeh do cilja, to je tudi vse kar je za nas potrebno. Mi vidimo samo smoto v delavskem gruparstvu. Kadar odstranimo omenjeno, potem ne bomo več videli pred seboj tri metre debelega zidu, na katerega opozarja on, kateri hodijo okrog njega, pa one, kateri da gredo naravnost proti njemu, da ga zrušijo z glavo, ker potem omenjeni mogočni zid se bo spremenil v razvalino sam od sebe.

Glede voditeljev. Upa se, da vsi lekoni to uvidevajo in drugi, da bodo prav kmalu prišli do tega ali pa bodo morali ostati mlajši brez vođe in vsake druge moči. Ponovno se pa še enkrat poudarja, da naj se ne misli, da vlada pri tem mišljenju ona slepota, da bi zvrčali vso krivdo nekega na slovenske socialistične voditelje. Edino kar je potrebno je to, da Slovenci delujemo za to idejo med nami in drugi narodi med drugimi. Da pa se ne bo mislilo, da pri tem vlada kak fanatizem in druga fluzija,

bom omenil tale fakt: Naj bi bilo pod vodstvom druge ali tretje internacionale, da se prične izvajati ali pa samo skušati izvajati socializem, bi našli na veliko bolj ostro diktaturo kapitalizma kot jo imamo sedaj ali na oni znani fašizem. Če pa ga stranka ne misli izvajati, potem pa tudi ni vredna, da se jo podpira.

Kot vidim, je največja potreba med delavci, da se opisuje in razjasnjuje razlika med drugo in tretjo internacionalo, brez osebnega napadanja ali pa malih skupin.

Zelim izraziti moje mnenje in prosim, da brez zamere: Ameriška socialistična stranka naj bi odposlala nekoliko svojih informantov v Rusijo, da se popolnoma prepričajo, kako stanje je tam, kako se razvija in kake namer imajo. To bi bilo povsem zelo potrebno, tudi če bi stranka ostala še naprej nasprotna, bi vsaj potem bolj vedeli, da zakaj in v čem se ne bi zlagali. Da bi pa tukajšnja Socialist Party priporočala tukajšnji vladi, da naj Rusijo pripozna, nima smisla, toliko časa, dokler jo stranka sama ne pripozna. Ker vemo, da delovno ljudstvo si lahko izboljša svoje življenjske razmere, pa si jih ne, kaj je temu vzrok? Če ravno vemo, da se nahaja v zelo kritičnem stanju in gre na slabše iz dneva v dan, čeprav se trudimo in zanimamo, da bi si kaj izboljšali svoje stanje, vse je navadno brez uspeha. Odkod to prihaja in kako zabraniti?

Kaj pa oni delavci, kateri niso še v posebni stiski in pomanjkanju, ali ni potrebno tudi za nje kaj več gotovosti kot jo imajo sedaj? Da, ravno tako, vsi smo na enaki poti; danes meni, jutri tebi. Danes ima eden kruh, mogoče ga v kratkem ne bo imel več, mogoče ga bo drugi imel, ki ga danes nima in tako se to meša naprej. Kaj nam je teba? Delavci vemo, da narava je dovolj bogata za vse in ne zahteva tega. Nekoliko je tudi takšnih delavcev, bolj malo, kateri so si s svojo skromnostjo pridobili toliko, da mislijo, da bo dovolj za nje in da jim bo možno pomagati svojim otrokom, ko počnejo delati življenje za sebe. Si tem mislijo, da so popolnoma izvršili svojo dolžnost. Kar pa ni res. Njih dolžnost je ravno takšna kot vseh drugih delavcev, da delujejo skupno za odpravo današnjega krivičnega sistema. Delujeta na tem, da vaši otroci ne podedujejo sedanjega kopice negotovosti, katera se tudi lahko prevrne na nje z največjo grozoto v najlepši dobi njih življenja in lahko tudi pri najboljšem zdravju.

Kdor ne deluje za odpravo omenjenega, potem naj tudi ne, da ne vrši svoje dolžnosti. Verujem, da to ni prijetno delo; kadar se človek v to zaniša, se ni prav dobro ne počuti, zato pa tudi človek si želi kmalu otresti takih razmišljanj. Bolje se zdi

človeku, čeprav težko delo opravlja, če je tako srečen, da ga ima ter skromno in varno živi, pri tem pa misli, da vestno opravlja svojo dolžnost. V zmoti je vsak, kdor misli, da s tem vestno izpolnjuje svojo dolžnost. Pravdo delo je to, da človek deluje na tem, da se odstrani negotovost, povzročena in zavezana od samozavistnih ljudi. Kadar delavci izvršimo to, potem bo tudi nam lažje skušati in delovati na tem, da oblažimo druge naravnostne zapreke.

Tudi za one je nevaren sedanji sistem, kateri slepo drvi za kup bogastva in s tem mislijo, da si bodo zagotovili stalno udobnost za sebe in njihove potomce. To je zelo nevarna igra; zgodovina pove to. Veliko delavcem se zdi to težaven posel, kar pa ni res, to je prav lahko, od najnižjega delavca do najvišjega strokovnika in druge profesionalne delavce — vsak po svoji najboljši zmoglosti, samo treba resnega in poštenega namena. Da je to težavno, ni res. Važno in potrebno je, da se nekoliko zanimalimo v omenjeno smer.

Prvo in najbolj važno je to, da se otresemo tega mnenja, namreč da stranke so bile in bodo zaradi voditeljev, ne pa voditelji zaradi stranke, ker le zadnje je pravilno, to je: voditelji morajo biti odvisni od stranke ali ljudstva, katero jih je postavilo na vodstvo. Težavno se nam tudi zdi zaradi mnogih različnih ljudskih narodnosti. Vedeti moramo, da tudi drugi delujejo na tem, mogoče da še z veliko večjo vnetostjo kot mi in da naša eksistenca je takšna kot drugih delavcev. Skoro dva milijona ljudi je na zemlji in človek je človeku približno podoben, ali niti dva menda nista popolnoma enaka, najbrž se tako tudi razlikuje človeški um, zato se nam dozdeva tako težaven preobrat. Imamo pa vsi nekaj enakega, za kar se moramo vsi enako boriti, to je: za delavsko pravo ali svojo eksistenco. Vsi imamo želodec, katere je treba hraniti, ako se ne stori tako, potem tudi um v "zgornjem nadstropju" je brez pomena. Imamo vsi telesa, katere potrebujejo oblačila, ako ne, bi tudi um otemnel. Vsi potrebujemo strehe, da ni prvega ne drugega konec. Zakaj se in se bo vrnil preobrat, lahko si vsak napravi sliko iz omenjenega.

Borba za eksistenco sil v to in za odpravo negotovosti, v kateri se nahajamo vsi. Želim od vseh onih, kateri žele preobrata na drugačen način, da ne bodo nasprotni temu, ker na ta način se je preobrat pričel in se bo nadaljeval. Ljudje, kateri hočejo preobrat na drug način, jim navadno ne primanjkuje omenjenega, masa bo pa izbrala takšne voditelje, kateri bodo masi ugaiali. Tako vidimo, da masa je prava, potem voditelji.

Ne morem razumeti delavcev, ki blamirajo druge radi tega, ker so pripravljivi, da se več žrtvujejo v prid delavstva kot nekateri, in pri tem se poslužujejo raznih brezobzirnosti proti njim, poleg tega pa še hočejo dokazati, da sami delujejo v prid delavstva, samo a tem, ker črtijo podrtvalne delavce.

Sama buržoazija se čudi nad

potrpežljivostjo delavstva v sedanjih krizah. Vzemimo si za primer množico izstradanih ljudi. Bili so poučeni, da za delo je najbolje, da svoj zaslužek investirajo v razne svrhe, kupujejo razne stvari, samo da denar kroži po deželi, da s tem se pomaga obdržati prosperiteto. Sedaj pa ti ljudje strajajo in ginjejo od vsega hudega. Ali jim more kdo zameriti, ker nečijo mirno poginiti? Ne, nego ravno nasprotno; kdor hoče mirno poginiti od vsega hudega in to ne po njegovi krivdi, se mu reče, da le naj, samo žal, ker ni še veliko prej. Nobena smer se nam ne bi smela zdeti prerobata, katera koli gre v kak pridi omenjenemu. Edino kar je robatega je to, da bi se takšni delavci ali oni, kateri smo na enaki poti, ruvali med seboj.

Nikar ni treba misliti niti za trenutek, da kadar pride do soglasja med delavci, da potem bo vsega pisanja in govorjenja konec. Ne, pravo govorjenje in pisanje ter delo se bo šele pričelo potem. — Joseph Drobnič.

Delavska beda in počitnice

Milwaukee, Wis. — Delavci v Ameriki morajo biti ponosni na kapitalistični družabni red, ki nam v teh kritičnih in resnih časih deli počitnice in nas vodi v svobodo, katero smo v našo lastno škodo nesramno zavrgli in jo teptali v zadnjih dvajsetih letih.

Naši delavski voditelji so nas zaman svarili in nas opozarjali na kapitalistično nevarnost, ki je pretela delavskemu razredu; v sled tega sedaj uživamo sadove naših zmot.

V sedanjih resnih časih, ko delavstvo po lastni krivdi okoli tava in samani laže dela in berači za kosček kruha, se velika gospoda veseli in šopiri ter pripravlja pota, po katerih naj bi delovno ljudstvo vse svoje življenje ostalo bedno in nevedno, ker le na ta način se polni kapitalistična blagajna, ki jo čuva in ščiti buržoazijeni klerikalizem vseh verskih sekt.

Delavski razred bi pred vsem moral vedeti to, da smo delavci po lastni krivdi vsi skupaj kapitalistični sužnji, da smo zaničevani in prekleteni za toliko časa, dokler se ne zavemo, da smo vsi skupaj proletarski sinovi in stvarniki vsega zemeljskega bogastva, s katerim je odet in nališan kapitalistični družabni red.

V teh kritičnih in resnih časih, ko delavstvo od vseh strani grozi pogin, bi se moralo delavstvo zavedati, pomena svoje združene moči in se udeleževati na delavskem političnem polju. To je edina pot, ki vodi delavstvo iz kapitalistične sužnosti v delavsko svobodo.

Delavski razred bi moral vedeti, da socialistična stranka Amerike je delavstvu priborila že mnogo pravic, med temi tudi volilno glasovnico, to je tisto važno orožje, od katerega je odvisna delavska bodočnost.

Letos so na dnevnem redu važne volitve. Delavci in delavke, sezite po glasovnicah in oddajte svoje glasove socialističnim kandidatom; s tem boste pokazali kapitalističnim gospodi, da ste se mnogo naučili v sedanjih delavskih krizah.

Ob tej priliki naj še omenim, da je naš sobrat Joe Vidmar prejel iz stare domovine žalostno vest, da mu je neizprosna in kruta smrt ugrabila ljubljeno mater. Od nje se je poslovil pred 19 leti in jo zagotovil, da se še vidi, a smrt in ameriški kapitalizem je uničil njiju pogodbo in njiju svidenje. Žalujejo rojak je dobro poznan v našem javnem življenju, zlasti v Milwaukee in okolici, valed tega naj omenim samo to, da je dolgoleten član SNPJ in večkratni delegat naše jednote, sedaj pa tudi predsednik društva "Bratoljub" št. 294 SNPJ in neustrašen in zvest delavec na našem proletarskem polju. Njegovo ljubljeno mater priporočam v blag spomin, nje mu pa globoko sožalje!

L. Ambrozich.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Girard, Ill., F. K.: — Za radio-programe pazite na naznanila v raznih dnevnikih.

Orient, Pa., M. L.: — Pišite na Amtorg Trading korporacijo, New York, N. Y.

F. Z., Waukegan. — Dotična knjiga ni v slovenskem jeziku.

Gross, Kans., J. S.: — Prejeli naročnino in dopis, ki je bil priobčen dne 26. feb.

Bodočnost človeštva

Naš čas gotovo ni naklonjen temu, da bi skalk bodočnost v rožnatih barvah. Toda če si jo skušamo predočiti s stališča dosedanjih znanstvenih raziskavanj, bomo morali ugotoviti, da se človeška zgodovina nikakor ne nagiba k svojememu koncu, temveč da je šele ob svojem začetku. Poslušajmo, kaj nam pravijo v tem pogledu razne znanosti.

Astronomija nam more odgovoriti predvsem na vprašanje, koliko časa je še življenje na zemlji sploh mogoče.

Naša zemlja se je že toliko ohladila, da je navezana skoraj edino na solčno toploto. Solnce pa izžareva v svetovni prostor toliko energije, da izgubi vsak dan 360.000 milijonov ton. Sešoma se mora torej tako zmanjšati, da ne bo moglo oddajati zadostne količine toplote naši premičnici. Zemlja se bo tedaj takoj ohladila, da človeštvo ne bo več obstanka. Toda čas je še daleč. Z meritvami solčnih energijskih izgub in s primerjavami s drugimi stanicami pridemo do zaključka, da bo prešlo nekako bilijon let, preden bo srednja temperatura na zemlji padla za 30 stopinj Celzija. Takrat bo začelo življenje propadati, kajti rekla in morja bodo zamrznila in nastopile bodo le druge spremembe, ki bodo življenje onemogočile. Toda bilijon let je še pred nami.

Angleški astronom sir James Jeans je ponazoril to neznansko številko z naslednjo primero:

Postavi na 10 m visok steber vinar in nastojno znamko. Višina stebra predstavlja čas, odkar obstoja zemlja, višina vinarja čas, odkar živi človek na zemlji, višina znamke pa dobo človeške civilizacije (okroglo 6000 let). Če bi si pa hoteli predočiti čas, ki ga bo človeštvo še lahko živelo na zemlji, bi morali zgraditi stolp, ki bi bil višji od — Mont Blanca.

Geologija nas uči, da je zemlja stara okrog 2 milijardi let, od teh pridejo kvečemu zadnji trije milijoni v poštev za obstoj življenja sploh. V teh treh milijonih letih je nastopil človek precej pozno, namreč v predzadnji geološki dobi, v diluviju. Koliko časa je potreboval, da se je razvil iz živalskih početkov v sedanje oblike, danes še ne vemo gotovo. Z geološkega stališča pa se je naučili "šele" pisati, kajti tudi pisave najstarejših kulturnih ljudstev segajo le malo tisočletij nazaj pred začetek našega štetja.

Pred začetkom te "zgodovinske dobe" je človek živel gotovo še več sto tisoč let na zemlji — a to ni dosti, če pomislimo, da so na zemlji bitja, ki živijo že milijon let v skoraj neizpremenjeni obliki na naši premičnici. Človek je torej še zelo mlad. Lahko bi torej živel le ogromno dobo. Gre le za vprašanje, da li bi mogel izkoristiti bilijonletje, ki je še pred njim — ali pa bo izumrl, kakor so izumrli teku zemeljske zgodovine, še neštete živalske vrste in izumirajo nekatere še danes.

Toda izumiranje teh živalskih vrst se je dogajalo v okviru stalnega spreminjanja bitij od preprostejših oblik v kompliciraneje. Ta razvoj je kronal človek kot najpopolnejše organizirano bitje. Po dosedanjih raziskavanjih pa je malo verjetno, da bo narava pustila v razmeroma kratkem času inginiti krono svojih ustvaritev. To se nam vidi tem manj verjetno, ker vse kaže, da ne je nastajanje novih živalskih vrst zaključilo in se ni n. pr. v zadnjih 20.000 letih nobena resnična nova živalska vrsta pojavila na zemlji.

"Varnostno letalo"

Francoški letalec Albert Sauvant je z uspehom preizkusil v Nici letalo s kabino, ki obratuje življenje krmarju in potnikom tudi pri padcu iz velike višine. Sauvant je bil šest let vojni letalec. Opazoval je smrt marsikaterih tovariša in se pričel zanimati za odstranitev nevarnosti. Njegova rešilna kabina je v notranjosti navadne kabine in je z njo v zvezi s sistemom močnih hidravličnih vzmeti. Vnana kabina se pri padcu lahko razbije, notranja pa se takoj avtomatično zapre in kljubuje najmočnejšemu udarcu. Sauvant je že poskušal padec iz višine 300 m. Jagnje in šest jale, ki so bili v rešilni kabini, so ostali popolnoma nepoškodovani. Kmalu bodo sledili poskusi s ljudmi in sicer se bo strmoglavilo letalo iz višine 800 m. Sauvant je prepričan, da bo ostal nepoškodovan kakor tudi njegov strojnik.

Novo varnostno sredstvo zoper rudniške nesreče

Že dolgo se bavijo s problemom, da bi v nevarnosti oddajali svarilne znake čim hitreje v najoddaljenejše rove. V Kanadi preizkušajo ta čas novo sredstvo, in sicer z merkaptanom, eno najbolj smrdečih snovi, kar jih poznamo. Merkaptan ima tako zoprn in močan duh, da po dozna nos že v kolčini 480 milijontink miligramov. V kanadskem rudniku so montirali razpršilnik z dvema litroma merkaptana. V nevarnosti poženejo plin s stianjemim zrakom skozi rudnik. S poskusom so ugotovili, da zadostuje že liter snovi, da so jo po 10 minutah opazili po vsem rudniku.

Največji cvet na svetu

Največji cvet, ki ga poznamo na svetu, raste na Filipinah, in sicer uspeva na pobočjih ognjenika Ago. Domačini imajo ta cvet v posebnih časih. Rase v višini 800 m nad morjem in uspeva dobro samo zaradi bližine ognjenika. Popok tega cveta je tako velik kakor celotna glava v naših krajih, kadar pa se cvet odpre, meri v premeru 1 m. Cvet tehta približno 10 kg in po angleškem guvernerju Stanfordu Rafflesonu so ga krtili za rafflesio.

Delavske demonstracije v prid Mooneyju v New Yorku ob petnajstletnici Mooneyjevega zapisa. Mary Mooney, mati neprtega delavskega voditelja, je podprala demonstracije.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 12. februarja 1932.
Po pomladnih dneih spet zima

Decembra smo imeli že nekaj snega, imeli smo ga precej za božič, snego je še prve dni januarja, že mesec dni pa ni bilo nobenih padavin. Drugo polovico januarja je bilo suho vreme, a brez solnce, potem pa smo dobili prave solnčne pomladanske dni. Po cestah smo gazili prah, turisti so hodili na solnce v hribe, smučarji so morali iti iskati snega visoko v planine ali senčne rebrice Gorenjske. Pomladanske rože so začele po solnčnih travnikih, celo metulji so letali po zraku, toplo je bilo kot tik pred pravo pomladjo. V nedeljo 7. feb. je bil še silo solnčen dan, v pondeljek je bilo megleno in oblačno, v zraku je zadihalo po novem snegu. In res, večeraj 9. feb. zjutraj je začelo padati z neba, sprva nekako babje pšeno, potem pa pravi sneg v drobnih kosmičih. Zvečer pa je začelo prav zimsko snežiti. Cele čunje so iletale z neba in čez noč smo dobili pol metra snega. Smučarjem je srce srce, če se je začetje prav zimsko snežilo. Če čunje so iletale z neba in čez noč smo dobili pol metra snega. Smučarjem je srce srce, če se je začetje prav zimsko snežilo.

Še en uboj
Nedeleč od Zdol na Kozjem, kjer se je zgodil gornji zločin, je bil iz Prevala. Tudi tu se je 8. feb. izvršil uboj. Pri posestniku Božičniku so fantje ostrili količe za vinograd, pili in se opili do objestnosti. Stara nasprotnost so oživela in fantje so se stekli. Na mestu je oblašal 18-letni posestnikov sin Klavžar z Vojskega, mrtev z razbito glavo.

"Pomagajmo Beli krajini!"
Tak naslov nosijo pozivi ljubljanskega Odbora za pomoč po suši prizadetim kmetijam v Beli krajini. V pozivu beremo: "Dvanajsta ura blje. Ljudje gladijejo po vsej Beli krajini. Najhujše pa je v vaseh Rožje vrh, Tušev dol, Rodine in sploh v bližnji okolici Črnomlja, kjer je najprej toča uničila vse pridelke, pozneje pa suša in slana, tako da nimajo ljudje kaj jesti in dobesedno stradajo".

Proti umetnosti, za Sokola
V Ljubljani zaseda banovinski svet. Sestavljen je iz banskih svetnikov, ki jih je imenoval režim. Vendar so med njimi taki, ki so v režimskem razpoloženju hujši od režima samega. V banovinskem proračunu je določena polmilijunska podpora za Sokola v Sloveniji. Nekaj banških svetnikov pa je zahtevalo, da se podpora za Sokola zviša od pol milijona na 1 milijon. Na ta račun pa naj se pol milijona podpora odbije gledališčem. Za kulturne zavode torej čim manj, in za Sokola cel milijon. Kakor da bi že ne plačevali dovolj za vojsko in da bi bilo pol milijona dinarjev premalo za civilno militarnostno organizacijo, kakršna je sokolska. Kratkoterminalno naj ti navdušenjaki predlagajo, da se vsa slovenska gledališča, univerza, šole, prosvetni domovi itd. izpremenijo v jugoslovanske sokolske telovadnice, in domovina bo rešena.

Požig
V Dolnem Logatu je izbruhnil 9. februarja požar v velikem kozolcu trgovca De Glerie. Ker so stala v bližini sosednja poslopja, so gasilci in vaščani usmerili vse delo na reševanje sosednjih objektov. Ispod kozolca so rešili le en voz, vsi drugi vozovi in vsa zaloga orodja pa je s kozolcem vred pogorela do tal. Ogenj je bil podtaknjen, ker so v snegu našli sledi požigalca in sicer ko se je plazil h kozolcu in ko je bežal. Tudi je lastnik kozolca prejemal pred kratkim razna grozilna pisma.

Nov uboj na Kozjanskem
Na pustni torek so se fantje v Zupčah (občina Dobre pri Kozjem) napravili maskare ter no-reli po vasi. Med njimi je bil tudi 20-letni Tone Janko. Fantje so seveda tudi pili in kmalu je prišlo do prepira, ki ga je izval Franc Lakošek, ki je bil šele istega dne izpuščen iz zaporov. Ta je sovražil Janka radi nekega dekleta ter je v tem prepiru s krevljev za kidanje gnoja zamahnil po Janku ter mu zasadil krevelj v hrbet do pljuč. Janko je kmalu nato umrl. Morica so

orožniki aretirali. Jankovo truplo pa bo pregledala komisija.

Gospodinja se je obesila
Pri Novakovih, na trdnem gospodarstvu v Česnjici v Selški dolini, so nenadno izgubili svojo gospodinjico. V soboto 6. feb. je kmalu zjutraj po zajtrku odšla iz hiše. Ker se dolgo ni vrnila, so jo šli domači iskati ter jo našli obešeno in že mrtvo pod kozolcem. Vzroka samomora ne pozna.

Ciganski glavar umrl
Starega ciganskega glavarja Miho Brajdiča so v taborišču v gozdu Forini pri Potovrhu napadli cigani iz družine Hudorovičev ter mu s sekirami prizadejali težke poškodbe na glavi. Hudo ranjenega cigana so prepeljali v kandijsko bolnico, kjer so ga stalno obiskovali njegovi sorodniki in tovariši iz družine ciganova Brajdiča. Ko pa so cigani v soboto 6. feb. zvedeli, da se je stanje glavarja Mihe Brajdiča poslabšalo in bo vsak čas umrl, so prišli pred bolnico ter prosili, naj jim Brajdiča izročijo, ker bi radi, da umre med njimi v šotoru. Bolnica je na dolgo prigovarjanje morala privoliti, narko so cigani prenesli Brajdiča v pleteno dvokolnico ter ga z velikim spremstvom spremili v taborišče Forino, kjer je Brajdič naslednjega dne res izdihnil.

Špekulacije s človeškimi življenji

Kako so delovale nekatere zavarovalnice. — Zavarovalnice, ki so v kratkem času postale milijonska podjetja. — Zavarovalniški svet vsakega starca za lepe tisočake in počenal, da je umrl, narko si dobil zavarovalnino izplačano.

(Izvirni dopisi.)
Banska uprava je uvedla revizijo ljubljanske zadruge Vzajemna pomoč državnemu pravdnstvu v Mariboru pa je zapечатilo prostore Kmetijske eksportne zadruge ter aretiralo njih vodje. Gre tu za dve zavarovalnici, ki sta sprejemali zavarovane življenj in zavarovanje za do-to. Če se je kdo članov poročil, je dobil nekaj tisočakov dote, če pa je kdo umrl, so dobili sorodniki ali magari tuji prav tako lepe tisočake. Poslovanje teh dveh zavarovalnic je bilo tako preprosto in tako preprosto si lahko prišel do denarja, da sta se obe zavarovalnici v kratki dobi močno razvili ter obogateli v milijonsko premoženje.

V teh zavarovalnicah si lahko zavaroval kateregakoli svojih sorodnikov ali pa tudi do-cela tuje ljudi. Sporočili si naslov svojega zavarovanja, plačal pristopnino (krog 500 Din) in se obenem obvezal, da bo plačal vsak mesec prispevek, ki ga določi vodstvo zavarovalnice. Ta prispevek je vodstvo predpisovalo po preprostem računu: ta mesec je umrl zavarovanih članov toliko in toliko, to vsoto se razdeli s številom članov — rezultat tega računa je prispevek, ki ga mora vsak član vsak mesec plačati. Lahko pa si zavaroval za življenje kogarkoli, neglede na leta ali bolezni. Karnečna doba je bila eno leto, po preteku enega leta pa je zavarovatelj že dobil izplačano zavarovalnino, če je njegov zavarovalec umrl.

Sprejemati zavarovanje brez ozira na starost, na bolezni in brez zdravniškega pregleda, kratka karnečna doba — to so odlike teh zavarovalnic, zaradi katerih so zavarovalnice obogatele. In te odlike so tirale siromake in pohlepneže v ogabno špekulacijo s človeškimi življenji. Zvedel si, da je nekdo na smrt bolan, pa si ga naglo zavaroval proti vednosti zavarovanja; če je čez leto dni umrl, si dobil zavarovalnino (10.000 Din ali tudi več). Imal si znanca, ki je že zelo star, dolgo ne bo živel več, pa si ga naglo zavaroval. Potem je bilo treba paziti, da je zavarovalec živel vsaj še leto dni, čez leto dni si ob njegovu smrti dobil zavarovalnino. Goni s takim zavarovanjem je šla "bujno v klasje". Zavarovalnice so imele po več sto agentov, ki so to "socialno akcijo" razširili v vse vasi in delavske kraje, zavarovalnice so imele po

20 pisarniških moči, pridobile so v enem letu krog 20.000 članov (toliko je imela lani samo Vzajemna pomoč iz Ljubljane), zavarovana vsota je znašala v teh dveh zavarovalnicah krog 400 milijonov Din saj so samo s pristopnicami dobile nekatere take zavarovalnice do 10 milijonov Din v enem letu itd. Mariborska taka zavarovalnica Kmetijska eksportna družba je imela filijalki v Ljubljani in Zagrebu, kupila je v Mariboru tiskarno Azbe za 550.000 Din in stanovanjsko hišo za poldrug milijon, imela v osrednji pisarni 14 pisarniških moči in krog 400 agentov. Za zavarovanje baje ni imela predpisane niti karnečne dobe, marveč si lahko danes nekoga zavaroval in jutri je dobil zavarovalnino, če ti je zavarovalec umrl.

Špekulirali so s človeškimi življenji kar na debelo. Lahko si zavaroval kar več kandidatov smrti hkrati. Znani so primeri, da so nekateri zavarovali vse razne občinske reveže-starčke za sto tisočev, in da so iste starčke imeli zavarovane tudi drugi. Te starčke so zavarovalci negovali, jih pitali in skrbeli na vse mogoče viže, da so živeli vsaj zahtevano eno leto, potem pa so se nehali brigati zanje in so samo želeli, da čimprej pomro, kar bo zavarovalcem prineslo srečo. Zgodilo se je, da je kdo tolažil svoje upnike: "Počakajte še malo na svoj denar, naj imam zavarovane in kdo od njih umre, vam plačam dolg". Nekateri so zavarovali celo siivolasega nadškofa Bonaventuro za visoke vsote (nad milijon), ne da bi on vedel za to. Starce, ki jim je bilo videti, da bodo živeli le še kako leto, so zavarovalci kar trumoma nadlegovali, naj jim dovolijo, da jih zavarujejo. In če je kdo teh zavarovancev pred potekom karnečne dobe zbolel, so zavarovalci plačevali najdražja zdravila, da bi ohranili živga vsaj do konca karnečne dobe. Ko je ta potekla, so jih zanemarili in naravnost izstradali, da bi čim prej umrli.

Spričo vsega tega je razumljivo, da je članstvo teh zavarovalnic rastle v milijone, jasno pa je tudi, da so bile te zavarovalnice kljub temu slabotna podjetja. Naj bi prišla kakšna epidemija, naj bi se smrtni primeri zaradi česar koli zelo pomnožili in bi prišli na vsakega zavarovalatelja člana previsoki mesečni prispevki — takoj bi te zavarovalnice zmrznile in ljudje bi bili ob težke milijone. Zato je do-cela pravilno, da sta banska uprava in državno pravdnstvo v Mariboru preprečili vsaj začasno delovanje teh zavarovalnic. Prostore mariborske Kmetijske eksportne družbe (zadruge) so zapечатili, njih vodje (Kendo, Zgonca, Zunkovića in Kristofčiča) pa aretirali. Obilati bodo izvršile revizijo v obeh teh primerih ter dognale, ali so te zavarovalnice delovale pravilno. Gotovo pa je že sedaj, da se ta način poslovanja ne bo nadaljeval. Če pojde po pravici.

Astronomija razkriva davne skrivnosti

V zadnjih desetletjih so rešili marsikakšno temno uganko iz pradedne človeške zgodovine. Antropolog in kulturni filozof sta že dolgo vedela, da so obstajale že dolgo pred Egiptom in Babilonom visoke kulture, napram katerim so bila kraljestva Egiptanov in Babiloncev naravnost mlada. Tiste prastare kulture so bile morda učiteljice teh kultur. Človek se je moral razvijati, mnoga deset tisočletja, preden je mogel dsnovati tako velike države, ustvariti takšne zgradbe in umetnine, doseči tako visoko religiozno in znanstveno stopnjo, kakršno opazujemo pri starih Egiptanah.

In res so v Aziji in Južni Ameriki, zdaj pa tudi v Afriki zadeli na sledove prastarih kultur. Posebno zanimive so orjaške razvaline davno porušeni mest v bližini bolivijskega glavnega mesta La Paz, ki jih je proučeval etnolog Artur Posnansky. Kdaj je obstajala kultura, ki je ustvarila ta mesta?

Tu mora priti zgodovinarju na pomoč zvezdoslovec. Izkazalo se je namreč, da je bila ena najmočnejših teh razvalin razvalina ogromnega solnčnega svetilca. Tisto davno ljudstvo pa ni solnca samo molilo, temveč ga je po svojih duhovnih tudi skrbno opazovalo, kajti potrebovalo je zanesljivega koledarja zaradi svojega velikopoteznega poljedelstva. Svetilce, ki smo ga že omenili, ni bilo nič drugega nego mogočen kamenit koledar, ustvarjen za večnost. V teku dolgih razdobjih pa se solnca lega spreminja in tako je astronom Rudolf Mueller po legi "kazalcev" te ogromne solnčne ure, po legi raznih vhodov, stebrov in stolpov, lahko dokazal, da je prešlo od zgraditve te ure, tega svetilca okroglo 14.600 let! V Južni Ameriki je torej obstajala visoka kultura že kakšnih deset tisoč let pred zgraditvijo piramide in ta kultura je spet izvirala od še starejših kultur!

Na podoben način, kakor je Mueller določil starost tega solnčnega svetilca, bi astronom lahko ugotovil tudi starost Keopsove piramide, če bi nam ne bila znana iz zgodovinskih virov, kajti ta piramida ni nič drugega nego svojevratna astronomska opazovalnica. V njeni notranjosti so čudni, posevno od spodaj navzgor potekajoči ozki hodniki. Eden med njimi je bil usmerjen tako, da se je dala na njegovem dnu opazovati tedanja zvezda severnica, neka zvezda v skupini Zmaja. Drugi rovi v piramidi, ki so bili usmerjeni kakor daljnogledi v nebo, so rabili opazovanju solnca v času poletnega in zimskega solnčnega povratka. Ker se pa vse to v teku časa zakonito spreminja, so lahko izračunali, da so piramido zgradili okrog 2400 pred našim štetjem.

Prastara kitajska zgodovinska knjiga "Suking" nam poroča tragikomčno zgodbo iz časa, ko je vladal cesar Cungkang. V tistih časih so menili, da ob solnčnih mrkih "črni zmaj" požira solnce in ljudstvu je bilo zapovedano, da mora steči na ulice in z vsakovrstnim ropotom pregnati zločestega zmaja. Seveda so morali pod temi pogoji že v naprej vedeti, kdaj se bo mrk zgodil. Cesarjeva astronoma Hi in Ho pa sta se vrgla v plačjo in sta pozabila izvršiti svojo dolžnost. Tako se je v zadnjem jesenskem mesecu, kakor poroča "Suking", med 7. in 9. zjutraj zgodil mrk, zvezdoslovec pa ni sta nič vedela o njem. Cesar ju je dal obglaviti. Iz teh skopih podatkov je astronom zgodovinarju lahko izračunal, da je cesar Cungkang živel okoli leta 2137. pred Kr., kajti tisto leto je solnce mrknilo v navedenem mesecu v navedeni uri.

Na isti način so izračunali, da se je znamenita bitka med Lidi in Mediji ob Halisu, ki se je končala s solnim mrkom, vršila 30. septembra 610 pred Kr.

RAZNE VESTI

Delavski umetniki se organizirajo

New York. — Uvidevajoč, da je umetnost stvar, ki služi interesom tiste skupine, katere ima na svoji strani umetnike in se poslužuje njihovih talentov, so si socialistični umetniki v tem mestu pričeli snovati lastno organizacijo. Njihov namen je bolj efektivno delovanje v kampanjah socialistične stranke in v delavskih bojih. Rislali bodo razredni boj, delavske boje in stremeljenja na letakih v vzpodbudo delavstvu.

Organizacija se imenuje "Rebel Arts" in njena vodilna sila je Gan Kolaki. Gibanju se je pridružil tudi Art Young, ki je najslavnejši socialistični kartunist v deželi. Rebel Arts bo sprejemala tudi socialistične pisatelje in pesnike.

Pred vojno so bili radikalni umetniki večja duhovna sila v socialističnem gibanju. Vojna in povojne razmere pa so jih razkropile na vse štiri vetrove. Pozneje so se nekateri pridružili komunistični grupi, katero pa komunisti izrabljajo tudi za diskreditiranje socialistov. Thomasa na primer rišejo kot buržuja in "socialnega fašista".

Virginia odobrila amandament za odpravo "krujavih rac"

Richmond, Va., 5. marca. — Vlada zbornica državne legislature je včeraj soglasno ratificirala amandament k ameriški ustavi glede odprave zasedanja "krujavih rac" v kongresu. Zadevno resolucijo je predložil senator John W. Eggleston in sugestiral, naj bo država Virginia prva pri odobritvi amandamenta.

Einstein odpotoval domov
Pasadena, Cal. — Profesor Albert Einstein in njegova žena sta včeraj odpotovala proti Nemčiji.

ZA NAŠE FARMARJE

Piše Frank Lukancich

Med gojenjem piščancev

Kadar jih gojimo zaprte, se navadno pojavijo razne bolezni, kakor oslablost nog, kruljavost, črvene gliste, bela driska, ki jo lahko zanesemo v gojilnik s klijao na čevljih itd. Pazimo, da ne zanesemo na kak način te bolezni med piščance, ker jih lahko zgubimo radi te bolezni več tisoč in več let zaporedoma. Mnogo drugih neprilik imamo tudi kadar gojimo piščance zaprto, kakor klijavanje in objedanje krempeljev — prstov na nogah — repov, trupla, zadnice itd.

Zelo nevarna razvada je, kadar se naučijo piščanci drug drugega klijavati po nogah in drugih delih. Včasih se primeri, da kar drug drugega pojedjo. Zelo velike pažnje moramo pri tej grdi razvadi voditi, da jo preprečimo čim prej mogoče. (Nekateri rejci tudi napravijo temne gojilnike in jih pobarvajo znotraj plavo proti tej razvadi.) Največ pomaga, da spiti-mo piščance na prsto.

Kadar gojimo piščance zaprte, moramo strogo paziti na sanitarnost. Čistoča je prva in najpomembnejša izmed vseh drugih zdravil. Hrana in stela morata gotovo biti premenjeni tedensko in predmeti temeljito očiščeni in razkuženi. Posebno pa je predvsem paziti, da nimamo preveč živali v prejemnem prostoru, ker s takim ravnanjem se piščanci umilajo vseh mogočih stvari in se nalezajo boleznim.

Upam, da sem podal zadosti občina, navodila o valjenju in gojenju piščancev, treba jih je upoštevati in se jih dobro priučiti. Imamo tudi nove vrste po 2 do 3 in 4 in 5 ali 6 ali 7 ali 8 ali 9 ali 10 ali 11 ali 12 ali 13 ali 14 ali 15 ali 16 ali 17 ali 18 ali 19 ali 20 ali 21 ali 22 ali 23 ali 24 ali 25 ali 26 ali 27 ali 28 ali 29 ali 30 ali 31 ali 32 ali 33 ali 34 ali 35 ali 36 ali 37 ali 38 ali 39 ali 40 ali 41 ali 42 ali 43 ali 44 ali 45 ali 46 ali 47 ali 48 ali 49 ali 50 ali 51 ali 52 ali 53 ali 54 ali 55 ali 56 ali 57 ali 58 ali 59 ali 60 ali 61 ali 62 ali 63 ali 64 ali 65 ali 66 ali 67 ali 68 ali 69 ali 70 ali 71 ali 72 ali 73 ali 74 ali 75 ali 76 ali 77 ali 78 ali 79 ali 80 ali 81 ali 82 ali 83 ali 84 ali 85 ali 86 ali 87 ali 88 ali 89 ali 90 ali 91 ali 92 ali 93 ali 94 ali 95 ali 96 ali 97 ali 98 ali 99 ali 100 ali 101 ali 102 ali 103 ali 104 ali 105 ali 106 ali 107 ali 108 ali 109 ali 110 ali 111 ali 112 ali 113 ali 114 ali 115 ali 116 ali 117 ali 118 ali 119 ali 120 ali 121 ali 122 ali 123 ali 124 ali 125 ali 126 ali 127 ali 128 ali 129 ali 130 ali 131 ali 132 ali 133 ali 134 ali 135 ali 136 ali 137 ali 138 ali 139 ali 140 ali 141 ali 142 ali 143 ali 144 ali 145 ali 146 ali 147 ali 148 ali 149 ali 150 ali 151 ali 152 ali 153 ali 154 ali 155 ali 156 ali 157 ali 158 ali 159 ali 160 ali 161 ali 162 ali 163 ali 164 ali 165 ali 166 ali 167 ali 168 ali 169 ali 170 ali 171 ali 172 ali 173 ali 174 ali 175 ali 176 ali 177 ali 178 ali 179 ali 180 ali 181 ali 182 ali 183 ali 184 ali 185 ali 186 ali 187 ali 188 ali 189 ali 190 ali 191 ali 192 ali 193 ali 194 ali 195 ali 196 ali 197 ali 198 ali 199 ali 200 ali 201 ali 202 ali 203 ali 204 ali 205 ali 206 ali 207 ali 208 ali 209 ali 210 ali 211 ali 212 ali 213 ali 214 ali 215 ali 216 ali 217 ali 218 ali 219 ali 220 ali 221 ali 222 ali 223 ali 224 ali 225 ali 226 ali 227 ali 228 ali 229 ali 230 ali 231 ali 232 ali 233 ali 234 ali 235 ali 236 ali 237 ali 238 ali 239 ali 240 ali 241 ali 242 ali 243 ali 244 ali 245 ali 246 ali 247 ali 248 ali 249 ali 250 ali 251 ali 252 ali 253 ali 254 ali 255 ali 256 ali 257 ali 258 ali 259 ali 260 ali 261 ali 262 ali 263 ali 264 ali 265 ali 266 ali 267 ali 268 ali 269 ali 270 ali 271 ali 272 ali 273 ali 274 ali 275 ali 276 ali 277 ali 278 ali 279 ali 280 ali 281 ali 282 ali 283 ali 284 ali 285 ali 286 ali 287 ali 288 ali 289 ali 290 ali 291 ali 292 ali 293 ali 294 ali 295 ali 296 ali 297 ali 298 ali 299 ali 300 ali 301 ali 302 ali 303 ali 304 ali 305 ali 306 ali 307 ali 308 ali 309 ali 310 ali 311 ali 312 ali 313 ali 314 ali 315 ali 316 ali 317 ali 318 ali 319 ali 320 ali 321 ali 322 ali 323 ali 324 ali 325 ali 326 ali 327 ali 328 ali 329 ali 330 ali 331 ali 332 ali 333 ali 334 ali 335 ali 336 ali 337 ali 338 ali 339 ali 340 ali 341 ali 342 ali 343 ali 344 ali 345 ali 346 ali 347 ali 348 ali 349 ali 350 ali 351 ali 352 ali 353 ali 354 ali 355 ali 356 ali 357 ali 358 ali 359 ali 360 ali 361 ali 362 ali 363 ali 364 ali 365 ali 366 ali 367 ali 368 ali 369 ali 370 ali 371 ali 372 ali 373 ali 374 ali 375 ali 376 ali 377 ali 378 ali 379 ali 380 ali 381 ali 382 ali 383 ali 384 ali 385 ali 386 ali 387 ali 388 ali 389 ali 390 ali 391 ali 392 ali 393 ali 394 ali 395 ali 396 ali 397 ali 398 ali 399 ali 400 ali 401 ali 402 ali 403 ali 404 ali 405 ali 406 ali 407 ali 408 ali 409 ali 410 ali 411 ali 412 ali 413 ali 414 ali 415 ali 416 ali 417 ali 418 ali 419 ali 420 ali 421 ali 422 ali 423 ali 424 ali 425 ali 426 ali 427 ali 428 ali 429 ali 430 ali 431 ali 432 ali 433 ali 434 ali 435 ali 436 ali 437 ali 438 ali 439 ali 440 ali 441 ali 442 ali 443 ali 444 ali 445 ali 446 ali 447 ali 448 ali 449 ali 450 ali 451 ali 452 ali 453 ali 454 ali 455 ali 456 ali 457 ali 458 ali 459 ali 460 ali 461 ali 462 ali 463 ali 464 ali 465 ali 466 ali 467 ali 468 ali 469 ali 470 ali 471 ali 472 ali 473 ali 474 ali 475 ali 476 ali 477 ali 478 ali 479 ali 480 ali 481 ali 482 ali 483 ali 484 ali 485 ali 486 ali 487 ali 488 ali 489 ali 490 ali 491 ali 492 ali 493 ali 494 ali 495 ali 496 ali 497 ali 498 ali 499 ali 500 ali 501 ali 502 ali 503 ali 504 ali 505 ali 506 ali 507 ali 508 ali 509 ali 510 ali 511 ali 512 ali 513 ali 514 ali 515 ali 516 ali 517 ali 518 ali 519 ali 520 ali 521 ali 522 ali 523 ali 524 ali 525 ali 526 ali 527 ali 528 ali 529 ali 530 ali 531 ali 532 ali 533 ali 534 ali 535 ali 536 ali 537 ali 538 ali 539 ali 540 ali 541 ali 542 ali 543 ali 544 ali 545 ali 546 ali 547 ali 548 ali 549 ali 550 ali 551 ali 552 ali 553 ali 554 ali 555 ali 556 ali 557 ali 558 ali 559 ali 560 ali 561 ali 562 ali 563 ali 564 ali 565 ali 566 ali 567 ali 568 ali 569 ali 570 ali 571 ali 572 ali 573 ali 574 ali 575 ali 576 ali 577 ali 578 ali 579 ali 580 ali 581 ali 582 ali 583 ali 584 ali 585 ali 586 ali 587 ali 588 ali 589 ali 590 ali 591 ali 592 ali 593 ali 594 ali 595 ali 596 ali 597 ali 598 ali 599 ali 600 ali 601 ali 602 ali 603 ali 604 ali 605 ali 606 ali 607 ali 608 ali 609 ali 610 ali 611 ali 612 ali 613 ali 614 ali 615 ali 616 ali 617 ali 618 ali 619 ali 620 ali 621 ali 622 ali 623 ali 624 ali 625 ali 626 ali 627 ali 628 ali 629 ali 630 ali 631 ali 632 ali 633 ali 634 ali 635 ali 636 ali 637 ali 638 ali 639 ali 640 ali 641 ali 642 ali 643 ali 644 ali 645 ali 646 ali 647 ali 648 ali 649 ali 650 ali 651 ali 652 ali 653 ali 654 ali 655 ali 656 ali 657 ali 658 ali 659 ali 660 ali 661 ali 662 ali 663 ali 664 ali 665 ali 666 ali 667 ali 668 ali 669 ali 670 ali 671 ali 672 ali 673 ali 674 ali 675 ali 676 ali 677 ali 678 ali 679 ali 680 ali 681 ali 682 ali 683 ali 684 ali 685 ali 686 ali 687 ali 688 ali 689 ali 690 ali 691 ali 692 ali 693 ali 694 ali 695 ali 696 ali 697 ali 698 ali 699 ali 700 ali 701 ali 702 ali 703 ali 704 ali 705 ali 706 ali 707 ali 708 ali 709 ali 710 ali 711 ali 712 ali 713 ali 714 ali 715 ali 716 ali 717 ali 718 ali 719 ali 720 ali 721 ali 722 ali 723 ali 724 ali 725 ali 726 ali 727 ali 728 ali 729 ali 730 ali 731 ali 732 ali 733 ali 734 ali 735 ali 736 ali 737 ali 738 ali 739 ali 740 ali 741 ali 742 ali 743 ali 744 ali 745 ali 746 ali 747 ali 748 ali 749 ali 750 ali 751 ali 752 ali 753 ali 754 ali 755 ali 756 ali 757 ali 758 ali 759 ali 760 ali 761 ali 762 ali 763 ali 764 ali 765 ali 766 ali 767 ali 768 ali 769 ali 770 ali 771 ali 772 ali 773 ali 774 ali 775 ali 776 ali 777 ali 778 ali 779 ali 780 ali 781 ali 782 ali 783 ali 784 ali 785 ali 786 ali 787 ali 788 ali 789 ali 790 ali 791 ali 792 ali 793 ali 794 ali 795 ali 796 ali 797 ali 798 ali 799 ali 800 ali 801 ali 802 ali 803 ali 804 ali 805 ali 806 ali 807 ali 808 ali 809 ali 810 ali 811 ali 812 ali 813 ali 814 ali 815 ali 816 ali 817 ali 818 ali 819 ali 820 ali 821 ali 822 ali 823 ali 824 ali 825 ali 826 ali 827 ali 828 ali 829 ali 830 ali 831 ali 832 ali 833 ali 834 ali 835 ali 836 ali 837 ali 838 ali 839 ali 840 ali 841 ali 842 ali 843 ali 844 ali 845 ali 846 ali 847 ali 848 ali 849 ali 850 ali 851 ali 852 ali 853 ali 854 ali 855 ali 856 ali 857 ali 858 ali 859 ali 860 ali 861 ali 862 ali 863 ali 864 ali 865 ali 866 ali 867 ali 868 ali 869 ali 870 ali 871 ali 872 ali 873 ali 874 ali 875 ali 876 ali 877 ali 878 ali 879 ali 880 ali 881 ali 882 ali 883 ali 884 ali 885 ali 886 ali 887 ali 888 ali 889 ali 890 ali 891 ali 892 ali 893 ali 894 ali 895 ali 896 ali 897 ali 898 ali 899 ali 900 ali 901 ali 902 ali 903 ali 904 ali 905 ali 906 ali 907 ali 908 ali 909 ali 910 ali 911 ali 912 ali 913 ali 914 ali 915 ali 916 ali 917 ali 918 ali 919 ali 920 ali 921 ali 922 ali 923 ali 924 ali 925 ali 926 ali 927 ali 928 ali 929 ali 930 ali 931 ali 932 ali 933 ali 934 ali 935 ali 936 ali 937 ali 938 ali 939 ali 940 ali 941 ali 942 ali 943 ali 944 ali 945 ali 946 ali 947 ali 948 ali 949 ali 950 ali 951 ali 952 ali 953 ali 954 ali 955 ali 956 ali 957 ali 958 ali 959 ali 960 ali 961 ali 962 ali 963 ali 964 ali 965 ali 966 ali 967 ali 968 ali 969 ali 970 ali 971 ali 972 ali 973 ali 974 ali 975 ali 976 ali 977 ali 978 ali 979 ali 980 ali 981 ali 982 ali 983 ali 984 ali 985 ali 986 ali 987 ali 988 ali 989 ali 990 ali 991 ali 992 ali 993 ali 994 ali 995 ali 996 ali 997 ali 998 ali 999 ali 1000 ali 1001 ali 1002 ali 1003 ali 1004 ali 1005 ali 1006 ali 1007 ali 1008 ali 1009 ali 1010 ali 1011 ali 1012 ali 1013 ali 1014 ali 1015 ali 1016 ali 1017 ali 1018 ali 1019 ali 1020 ali 1021 ali 1022 ali 1023 ali 1024 ali 1025 ali 1026 ali 1027 ali 1028 ali 1029 ali 1030 ali 1031 ali 1032 ali 1033 ali 1034 ali 1035 ali 1036 ali 1037 ali 1038 ali 1039 ali 1040 ali 1041 ali 1042 ali 1043 ali 1044 ali 1045 ali 1046 ali 1047 ali 1048 ali 1049 ali 1050 ali 1051 ali 1052 ali 1

Elijan Rajmund:

PLIN V ZAPADNI EVROPI

(Prikaz iz bodočnosti evropskega velenja.)
Za "Prosveto" prevedel z avtorjevim dovoljenjem Fr. W.

Razburjenje je raslo. Zborujoči zarotniki so se zgubili v malih prerekanjih, v nepotrebnem razburjanju.

Zato je Jan spet vstal in jih usmeril v pravo smer.

"Vzlie različnosti mnenj smo pa mi enotni v tem, da od započete dela ne odstopimo. Robert poroča, da je stanje za nas zgolj napol ugodno. Ob nasilju in strogosti nas to poročilo samo razveseljuje. Ker dosedanje izkušnje kažejo, da večina napadov odbije obramba in so za strupe tudi uspešna protisredstva, je premor. Vse napade in spopade, tudi večja trčenja pred daljšim časom, moramo smatrati za predigro. Glavni udar še ni tu. Prav tako še niso vrgli v svet najhujših plinov in najstrašnejših uničevalno snov. Zda se pomisljajo in obdajajo s človekoljubnim sijem. Po mojem mnenju tiči naš posel v tem, da uničimo kar največ zaloge. Prvikrat je Simon uspeh preprečil, potem se je pa večkrat zaporedno obneslo in se bo še. K temu so potrebni atentati na tiste izrodke, ki vodijo in pospešujejo morijo. Udarimo v gnezdo! Strimo pošasti glavo, bodimo tako močni. — Ne pozabimo pa, da je klis o znanstvenikih prav tako važen in moramo tudi to razračunati. V ožjem krogu smo se pripravili. Odločitev pa sedaj od vas zavisi. Nekaj učenjak pripravljajo novo krutost, pogubnejšo od vseh dosedanjih."

"Je že odločeno!" so kričali glasovi.

Po njih se je Alma oglasila.

"Goreča zvezda je vedno stremela za tem, da iz obilice važnega izluči najvažnejše ter udari najgloblje. Jan začrtava prevelik obseg in postavlja tisto, kar spada v prvi vrsti pred nas, na zadnje mesto. To nikakor ni prav in se mu čudim."

"Le govorite, bodite začudeni, kajti ni moja stvar, kaj storimo, temveč naša."

"Naša, moja, tvoja, nas vseh," se je ojunala Riko in pospešil razgovor. "Ako zahtevaš, da udarimo v gnezdo, potem ne dopuščaj, da se lovimo in šele ugibamo. Ni napačno, če iz celote plane krik po najjačjih dejanjih, a nekdo mora sprožiti. Mislim, da bo vsem ustrezno, ako učenjaku takoj pretipljemo obisti."

"Gotovo," je povdaril Hilbert. "Jan, dolžnost izpolni!"

"Ni samo on!" je klical Julij. "Več se nas je s tem pečalo."

"Pa ti predloži račune," je zahteval Hilbert. Jan pa ni tega dopustil.

"Bom sam opravil," je dejal. "Dolgo dopovedovanje itak odpade, ker je vsakdo več ali manj obveščen in vsi zadeva nad nami kot javna tajna. Povdaril sem že trenutno premirje in morilne neuspehe. Pravilno umevanje naših hotenj je dalo takojšnje spoznanje najvažnejšega. Ni bilo treba kazati, sami ste zgrabili. A zdaj priporočam premišljeno odločitev."

"Pridružujem se priporočilu," je padel vmes Protej.

Jan je nadaljeval:

Z več strani hkrati smo dosegli znanstvenika. Nobena žrtev ni smela biti pretežka. Zanesljivo vemo, da je mojster svoje vrste. Teško bi našli njemu enakega. Vladajoči so si ga znali pridobiti. Sedaj pripravljajo v svoji delavnici novo tvarino, ki daleč presega vse izume in izsleditve najgenialnejših glav sveta. Ta izum pa prinaša tudi popolno uničenje vsega zemeljskega življenja in prav to je tisto, česar ne

smemo prezreti. Ako bi stalo človeštvo v drugačnih odnosih, bi mogoče ta možakar prinašal s svojim umom najsvetlejša dognanja, najvišjeenajši vzpon človeškega duha. Ker pa prevladuje sila nizkotne moritve množice, ga je zajel mračen tok strahote in si zaslužil silen um."

"Mu že pretresemo možgane!" je zagrozila Eva.

"Navrtamo pamet!" je dodajala Meri.

"Izbijemo načrte!" je pristavljala Kloti in pomagala netiti zarotniško razpoloženje.

Proti vsem se je pa postavil Protej.

"In rešimo človeštvo?" je vprašal skoro zasmejujoče. "Saj ni res!" jim je zavpil in izzval preteče glasove.

"Protej! Protej! Protej!"

Protej pa ni zgubil poguma. Pred vse je stopil s svojim mnenjem.

"Da, član "Goreče zvezde" Protej, vam ponavlja, da v tem ni rešitve."

"Nikdar ni rešitve v eni sami stvari," je menila Alma. "Z onemogočenjem blaznih naklepov učenjaka se pa marsikaj lahko prepreči."

Protej je razvijal svoje misli.

"Ne želim, da bi me smatrali za njegovega zagovornika. Tudi ne mislite, da bi žaloval za njim. Le razburjanje se mi zdi odveč. Hladno razmislite njegovo početje, predvsem pa imejmo pred očmi večer razvoj življenja, ki se ne ustavlja in si je morda v tem učenjaku izbral svojega svečenika. Mogoče kača ni tako strupena, kakor pa pisana, zelo lahko zabodimo in obsodimo nekoga, ki prinaša preobrat v človeškem udejstvanju in je morda znanitelj novih življenjskih resnic."

Spet je Eva prva spregovorila:

"Razgovor nikakor ne smemo nadevati spon, pospeševati ga je treba, a si tudi o njem biti na čistem."

"Trden temelj mora imeti," je menil Robert.

"Mi vemo zanj!" se je oglašal Julij. "Človek! Delovni človek! Množica!"

"Trpeči in tlačeni!" je zavpil Leo in izzval odobravanje.

Po izbruhih pritrjevanja se je Alma prebila do besede.

"Kar človek ustvarja v znamenju napredka, je resničen napredek le tedaj, če ustvarjeno človeku služi. Če služi tistemu človeku, ki ustvarja, ne onemu, ki se valja v brezdelju. Zelo mnogo se je že izumilo, toda prav tisti, ki bi prvi smeli in moral občutiti blagodejni vpliv napredka in razvoja, je postajal vse bolj in bolj zaslužjen. Znanost je človeštvo pahnila v nesrečo in ga sila s neprestanimi udarci. V nagrado za vse rane mu zdaj pripravljajo smrtonen pogin. To ne smemo dopustiti!"

"Ne bomo! Nočemo!" so mnogi vpili.

Alma je govorila dalje.

"Učenost s takimi posledicami, ni za nas učenost. Tak razvoj je pot v krvočolna barbarstva, ki se v najtemnejših dobah ni moglo vršiti. Zato ga odklanjamo. Zato mu napovedujemo boj in ga moramo zlomiti. Na prelomu smo in najbolje je, da prelomimo z vsem, se otresemo poslednjega madeža prošlosti ter ne prizanesemo nikomur. Predstavnikom znanosti, ki ni znanost, temveč krvniško početje, pa najmanj."

"Zgrešeno mnenje!" je zaklical Protej.

"Dokaži!" je zahtevala Alma.

Protej ni čakal novega poziva.

(Dalje prihodajš.)

"Seveda so zdravila!"

"Kakšna?"

"To je spet odvisno od tega, kakšen je človek. V vašem primeru, draga gospodična Boža, bi bilo to zdravilo mož."

"Kateri mož?"

"Kakšno vprašanje! Tisti mož kakopak, ki je tako srečen, da ga ljubite!"

"In kaj naj ta mož stori?"

"Joj, spet tako vprašanje... Ljubiti vas mora!"

"Hm!"

"I, seveda! In poročiti se mora zvami. In vas napraviti srečno... Kaj pa drugega?"

"Mislite?"

"Seveda!"

"Ali pa bo hotel?"

"Ce ni bedak, gotovo. Ali si more misliti ljubeznivejšo ženo, kakor ste vi, gospodična Boža?"

"Ne!"

"Kako to?"

"Kaj mar niste mladi? Bože, kako mladi celo! In potem ste lepi... Saj gotovo veste, da ste lepi? ... Da ste bogati, niti ne omenim."

"Torej mislite —?"

"Čeprav mi je kot prijatelju težko, vam moram kot zdravnik reči: da!"

"Ce pa niti ne ve — tisti mož namreč, ki ga ljubim — da ga ljubim?"

"Oprostite, potem pa mora biti, dovolite — bedak! Meni na primer se to ne bi zgodilo."

"Tako?"

"Ne! Prav gotovo ne! A če je že tako neumen, da ne vidi, da ga ljubite — mu pa povejte!"

"Ali se to spodobi?"

"V ljubezni se vse spodobi."

"Toda denimo, dragi gospod doktor — mislim namreč... če me ne bi hotel razumeti?"

"O, ti ljubi Bog! Tako neumen vendar ne more biti!"

"Pa vendar je!"

"Kaj? Ali ste mu mar že povedali? Kdaj pa?"

"Pravkar."

"Kaaaj?"

"Seveda! Ze pol ure govorim z njim o tem — pa je tako neumen — še zmerom me ne razume..."

(Premor.)

"Boža!"

"Nu, vendar že!"

RAPIDNI NAPREDEK ZNANOSTI IN MODERNE GODBE

Plesna godba iz Havane je bila predstavljena v veselje tlesom in gibanju nog poslušalcev Lucky Strike plesne ure v soboto 20. februarja. Lucky Strike magična preproga je zanesla poslušalce v Berlin, Pariz, London, Buenos Aires, Montreal in od obrežja do obrežja in od meje do meje Združenih držav na svojem tridesetminutnem programu šestdeset modernih minut avstovnega najboljšega plesnega orkestra. Poslušalci Lucky Strike so se silili plesno godbo iz Havane in to je bila sedaj vrnitev temu mestu dne 20. februarja.

Znanost je pripomogla, da lahko sedite doma na vašem domu in poslušate godbo, ki igra tisoče milj daleč proč, znanost je pa tudi pripomogla, da izdelovalci Lucky Strike cigaret, dajo v svojih Luckies vam boljše cigarete. Znanstvo je razvilo proces prepečenja vključivši uporabo ultra vijoličnih žarkov. Za odstranitev nekih dražljivih ačegotalcev, ki se naravno nahajajo v vsakem listu tobaka in ki povzročajo ačegatanje in kašelj, so izdelovalci Lucky Strikes uposlili proces prepečenja s uporabo ultravijoličnih žarkov. Ti dražljivci se ne nahajajo več v vaših Lucky Strike, ker so bili odstranjeni.

Ravnatoko Lucky Strike plesne ure pritegnejo poslušalce v oddaljena mesta, da silijo najboljše svetovne plesne orkester godbe, isto tako so naku-povali tobaka za Lucky Strike cigarete zunaj in iščejo najizbranejši tobak na vodilnih svetovnih trgih tobaka. Ni dovolj, da izdelovalci Lucky Strike preskrbe najfinišji tobak, "smotano pridelka" za vaše Lucky Strike, ker tudi ta fini tobak vsebuje neke vrste dražljivce. Zapolnite si, da Lucky Strike so edine cigarete na svetu, ki audijo varstvo grisa s procesom prepečenja.

Igralci in igralke premikajočih slik, gotovo ne morejo pastiti praskanja njih gril od teh dražljivcev, ker morajo skrbeti za njih grisa in glas, da lahko dosežejo uspeh bodisi v gledališču ali pri premikajočih slikah. Veliko njih je podpisalo Lucky Strike in njih podpis so bili objavljeni v raznih oglaših v listih te dežele. V oglaših so pa izjave, v katerih izjavljajo, da niti en sam cent se ni plačalo za njih podpise.

Znanstvo je pripomoglo tudi do novega tab-zvitka cellophane zavoja, v katerih so Lucky Strike zavite, da ostanjejo sveže kot so bile ob času ko so pustile tovarno. Ta tab-zvitek se kaj lahko odpre s tem, da držite doli enega ko drugega potegneta.

S tem se lahko opazili, da so izdelovalci Lucky Strike upregli znanost in vam dajo boljše vrste Luckies, enako kakor uporabljajo razvoj znanosti pri Radio, da vam prinese najfinišjo plesno godbo od tako oddaljenih krajev kot je na primer Havana.

—(Adv.)

Za kralek čas

Pred sodiščem

"Ali ne bi vzeli odveta?" vpraša preiskovalni sodnik obtoženca.

"Ne, ne, gospod sodnik — pa že rajši po pravici izpovem!"

V šoli

"Tako, Polikarp, zdaj mi pa povej razliko med strelo in električnim tokom."

"Strelo, gospod učitelj, nič ne stane."

V šoli

"Prosim, gospodična," pove Jurek učiteljici, "moja sestra ima ošpice."

"Kaaaj? Glej, da greš takoj domov in da se mi prej ne vrneš, dokler ne bo sestra zdrava. Ko je Jurek zunaj, pa vstane Pepček.

"Gospodična, njegova sestra stanuje v Celovcu."

Naivno

Zadnjič sem vprašal svojega sedemletnega nečaka, kaj misli dati mami za god, ki bo te dni. In resno mi je nečak odgovoril:

"Prosil bom štokrlo, naj prinese mamič sestrice; in kadar jo bo prinesla, bom priložil listič: Od tvojega sina Slavka."

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Feb. 28, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vlad napačnega naslova, pišite nam dopisnico in hvalite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravništvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAŠ ZASTOPNIK

Br. Frank Sedmerek bo obiskal naročnike in rojake po raznih naselbinah v Pennsylvaniji, W. Virginiji in v Ohio; upravništvo priporoča rojakom in članom, da mu gredo na roke in pomagajo na agitaciji za List Prosveta.

Philip Godina, upravitelj.

Maščevanje

"Zakaj pa si nesrečnemu psu odsekal rep?"

"Zato, ker je od veselja mahal z njim, ko je prišla moja tasiča na obisk."

Na maškaradi

On: "Ali si poročena, lepa maškar?"

Ona: "Menda!"

On: "Zakaj pa tyoj mož ne pleše s teboj?"

Ona: "Pravkar pleše z menoj, dragi Mirko!"

Gospod Rosenduft vpraša hišnika nove stanovanjske hiše:

"Ali ne stanuje v tej hiši neki Mrčes?"

"Seveda! V drugem nadstropju na levem hodniku, vrata št. 14. Stenica se piše!"

V zakonu

Mož: "Tak pomiri se vendar — Nežika; saj vem, da imam v tebi ljubo, dobro ženo!"

Zena: "Kaj imaš? Hudiča imaš!"

SLAVNA ČETVORICA

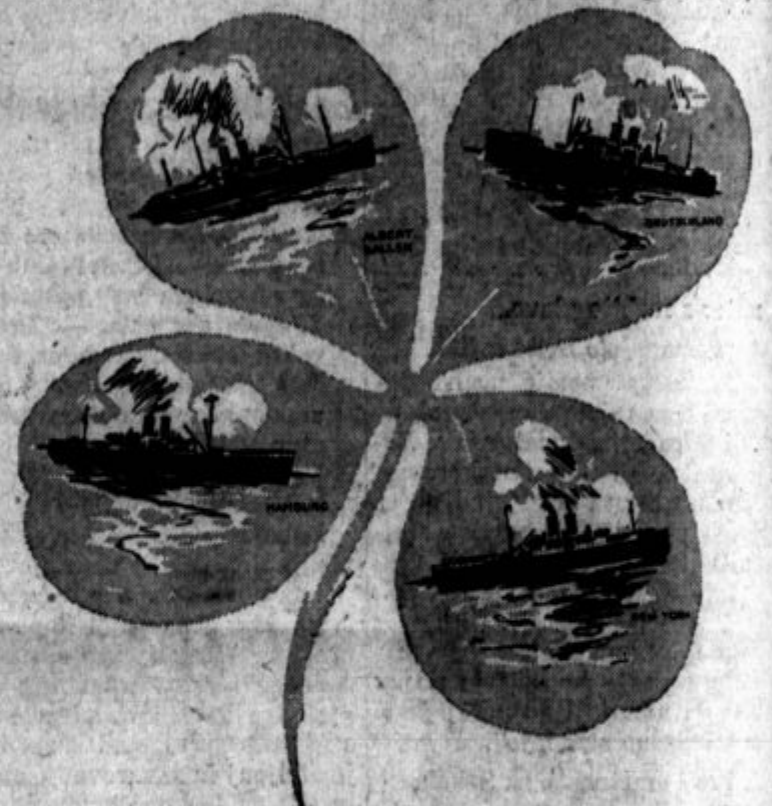
Ako se zamislimo v preteklost, nehoti priznamo, da je bila v lepih pomladnih dneh najlepša zabava iskanje štiripersne deteljice v rosnih travah. Srečnega se je smatral tisti, ki jo je našel, in potrj je bil oni, ki je ni. Štiripersna deteljica j pomenjala znamenje za bodočnost. Pomenjala je, da bo naše delo uspešno, značila je upanje in zaupanje. Zaupanje v kateremkoli početju je pa že polovico uspeha.

Ako pogledamo kateregakoli Velike Četvorice Hamburg American Line: Albert Ballin, New York, Hamburg ali Deutschland, ki so naslikani na štiripersni deteljici, se spominimo dobre sreče, ki je v zvezi s tem ljubkim zeliščem, kajti na tisoče in tisoče potnikov, ki so uživali izredne udobnosti na teh parnikih, je ponovno pričalo o svojem srečnem potovanju.

tvorica — izkrcajo svoje potnike v Hamburgu, ki je središčem evropske luke za potnike, katera ima direktne zveze z vsem deli kontinenta, ter je poleg dejstva, da je najstarejše pristanišče sveta, tudi eno najbolj priljubljenih mest v Evropi.

Potniki z veseljem priznavajo, da je potovanje na katerikoli izmed slavne Četvorice zvezano z dobro srečo. Vsi prostori drugega razreda pripadajo sedaj turističnemu razredu: razkošni družabni prostori, prostorne kabine, krasno izdelana počivališča in obednice, prostorni krovni prostori za igre in počitek. Domača udobnost in izvrstna kuhinja sta v tretjem in v turističnem razredu na vsakem parniku Slavne Četvorice Hamburg American Line.

Če nameravate potovati v Evropo, ne prezrite prednosti, ki

Ti štirje parniki, ki plujejo med New Yorkom in Hamburgom, nudijo poleg udobnosti in užitka potovanja še druge prednosti. — Opremljeni so s tanki proti gubanju, najnovejšo iznajdbo, ki doslej še v nepoznani meri zmanjšuje gubanje ter jamči mirno vožnjo. Potniki so pričeli po vsej pravici imenovati te parnike "parnike brez morske bolezni."

Parniki Albert Ballin, New York, Hamburg in Deutschland, v kratkem rečeno — slavna Čet-

jih nudijo ti "srečni" parniki za jako nizko ceno.

Parnika Resolute in Reliance Hamburg American Line sedaj križarita in sta zelo priljubljena potnikom. Resolute je na volnji okoli sveta, dočim pluje Reliance med New Yorkom in Zapadno Indijo.

Motorni ladji St. Louis in Milwaukee ter parnik Cleveland pa vrše prekoceansko službo med New Yorkom, Irsko, Kanalskimi pristanišči in Hamburgom.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

SRČNA BOLEZEN

Novela.—Napisal H. Wagner.

"Koga vidim? Vas, gospodična Boža? V moji ordinaciji? Kaj naj to pomeni? Pa vendar niste bolni?"

"Pač, dragi doktor... Toda najprej vas moram nečesa prositi: ali mi obljubite, da ne boste izdali mojim staršem, da sem prišla k vam? Ali mi obljubite?"

"Zakaj?"

"Vzrok imam."

"Nu, če že mora biti..."

"Da, biti mora!"

"Dobro, obljubim!"

"Hvala vam... In zdaj k stvari... To se pravi, če imate malo časa zame, dragi gospod doktor?"

"Na žalost več kakor bi rad. Pacienti so še zelo redki. Vzrok bo pač v tem, da je moja praksa še mlada."

"Saj ste tudi sami mladi!"

"Jaz? Kako to mislite? Aha! Menda niste hoteli reči, da pacienti nimajo pravega zaupanja v mojo mladost?"

"Kje neki! Ravno narobe! Jaz na primer imam v vas zelo veliko zaupanje, gospod doktor!"

"Hvala lepa! Vaše zaupanje mi je seveda v veliko čast. Upam, da se ga bom vrednega izkazal, draga gospodična Boža."

"Tudi jaz upam. Bilo bi preveč strašno, če bi se v vas prevarala. Zakaj če mi vi ne po-

magate, mi nihče drugi ne bo mogel pomagati."

"Zdaj ste me pa res prestrašili... Ali je tako hudo? Kaj pa vam je prav za prav?"

"O, vprašanje je mnogo lažje kakor odgovor... Oa!... Torej, stvar je tale... To se pravi, počakajte: ali mi ne bi postregli s cigareto?"

"O, prosim, gospodična Boža!"

"Hvala... Pa vi, ali si je ne mislite prižgati?... Ne, brez ugovora! Nič se ne ženirajte, čeprav mi zdaj niste prijatelj, nego — na žalost samo zdravnik... Stvar je tedaj tale: rada bi diagnozo."

"Kje pa vas boli?"

"Tule."

"Kje?"

"Nu, tukajle!"

"Srce mislite?"

"Da, srce."

"Hm, to me čudi... Ali imate organično hibo?"

"Ne!"

"Ne?... Potem moram pač domnevati, da gre za nevrozo."

"Ne — tudi to ne!"

"Tudi to ne, pravite? — Hm, potem pač ne bo kazalo drugega, kakor da vas temeljito preiščem."

"To bi bilo popolnoma